

# Revolucionarna 1848. godina

---

**Matešić, Lovro**

**Undergraduate thesis / Završni rad**

**2024**

*Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:* **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet**

*Permanent link / Trajna poveznica:* <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:776837>

*Rights / Prava:* [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

*Download date / Datum preuzimanja:* **2025-01-16**



*Repository / Repozitorij:*

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)



**SVEUČILIŠTE U RIJECI**  
**FILOZOFSKI FAKULTET**

Lovro Matešić

**Revolucionarna 1848. godina: prikaz zbivanja u Francuskoj i Italiji**

Završni rad

Rijeka, 2024.

**SVEUČILIŠTE U RIJECI**  
**FILOZOFSKI FAKULTET**  
**ODSJEK ZA POVIJEST**

Lovro Matešić

**Revolucionarna 1848. godina: prikaz zbivanja u Francuskoj i Italiji**

Završni rad

**Studij:** Sveučilišni prijediplomski studij Engleski jezik i književnost i Povijest (dvopredmetni)

**Ime i prezime studenta:** Lovro Matešić

**Matični broj studenta:** 0009087261

**Mentorica:** Izv. prof. dr. sc. Dubravka Božić Bogović

Rijeka, 2024.

## IZJAVA O AUTORSTVU

Ovime potvrđujem da sam osobno napisao završni rad pod naslovom: *Revolucionarna 1848. godina: prikaz zbivanja u Francuskoj i Italiji* te da sam njegov autor. Svi dijelovi rada, nalazi i ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima (mrežnim izvorima, literaturi i drugom) u radu su jasno označeni kao takvi te adekvatno navedene u popisu literature.

Ime i prezime studenta: Lovro Matešić

U Rijeci, 26.08.2024.

Vlastoručni potpis:

## Sadržaj

1. Uvod .....	1
2. Zbivanja u Francuskoj .....	2
2.1. Stanje prije revolucije .....	2
2.2. Početak revolucije .....	3
2.3. Vrhunac revolucije .....	4
2.4. Kraj revolucije .....	5
2.5. Posljedice revolucije .....	6
3. Ključne figure u Francuskoj .....	7
3.1. Luj Napoleon Bonaparte .....	7
3.2. Alphonse de Lamartine .....	8
3.3. Louis Blanc .....	9
3.4. Louis-Auguste Blanqui .....	10
3.5. Armand Barbes .....	10
3.6. Alexandre-Auguste Ledru-Rollin .....	11
4. Zbivanja u Italiji .....	11
4.1. Stanje prije revolucije .....	11
4.2. Početak revolucije .....	13
4.3. Vrhunac revolucije .....	14
4.4. Kraj revolucije .....	16
4.5. Posljedice revolucije .....	17
5. Ključne figure u Italiji .....	19
5.1. Johann Josef Radetzky .....	19
5.2. Daniele Manin .....	20
5.3. Giuseppe Mazzini .....	21

5.4. Carlo Alberto .....	22
5.5. Carlo Cattaneo .....	22
<b>6. Usporedba revolucije u Francuskoj i Italiji.....</b>	<b>23</b>
<b>7. Zaključak.....</b>	<b>25</b>
<b>8. Popis literature .....</b>	<b>26</b>
<b>9. Sažetak i ključne riječi.....</b>	<b>27</b>

# 1.Uvod

U ovom radu prikazati će se kakav je utjecaj revolucionarna 1848. godina imala na Italiju i Francusku tijekom njezinog vrhunca te kako su se revolucionarne ideje u Europi razvijale i napokon procvjetale te godine, ali će se ukratko opisati i kakve posljedice su revolucionarna kretanja imala na te dvije države.

Glavni začetnik revolucija u Europi u 19. stoljeću bila je Francuska revolucija od 1789. do 1795. godine (ili kao što neki povjesničari smatraju, do 1799. godine). Njezin utjecaj ostao je na snazi i tijekom Napoleonove vladavine, koji je revolucionarne ideje dodatno proširio po Europi i svijetu. Nakon 1815. godine, razvila su se tri revolucionarna vala u zapadnom svijetu. Prvi val širio se od 1820. do 1824. godine, s glavnim središtima u Španjolskoj, Napulju i Grčkoj, ali i u Latinskoj Americi. Drugi val širio se od 1829. do 1834. godine i zahvatio je cijelu Europu zapadno od Rusije te sjevernoamerički kontinent. Taj je val imao veći utjecaj na društvo nego prvi, ali je označio i početak kriza u razvoju novog društva, što će uzrokovati treći i najveći val, a njegov početak označava 1848. godina.<sup>1</sup> Sredinom 1840-ih godina, političke krize u Europi poklopile su se sa socijalnom katastrofom: agrarni problemi koji su vodili do gladi u mnogim zemljama te uzrokovali rast cijena hrane popraćeni su industrijskom depresijom koja je stvarala sve veću nezaposlenost, a troškovi života su rasli. Takav je tip revolucije vladao u Francuskoj, dok je u Italiji većinom bio nacionalnog tipa, ali je bilo i podrške od predstavnika nižih društvenih slojeva koji nisu bili zadovoljni ekonomskom situacijom ili pojavom gladi, nezaposlenosti i nezadovoljstva vezanih za loša prava radnika. S fokusom na ujedinjenje talijanskih zemalja, ustanci u Italiji imaju cilj oslobođenja teritorija pod austrijskom vladavinom.

Revolucije 1848. godine nisu označile samo političku, već i kulturnu prekretnicu za većinu zemalja. S razlogom su nazvane i Proljećem naroda, jer osim političke i društvene važnosti, predstavljale su i veliku promjenu u literaturi i umjetnosti zbog želje za većim slobodama i načinima izražavanja.

---

<sup>1</sup> Hobsbawm. *Doba revolucije: Evropa 1789-1848*, str. 105.-107.

U prvom dijelu rada prikazati će se slijed događaja revolucije u Francuskoj, koje su se ključne figure pojavljivale tijekom najvažnijih godina te kakve su posljedice i stanje u zemlji nakon revolucije. U drugom dijelu napraviti će se na sličan način prikaz događaja, opisivanje ključnih figura te posljedice, samo tijekom revolucije u Italiji. Na kraju će se usporediti revolucije dvaju država te kakav su utjecaj imale jedna na drugu tijekom godina revolucionarnog plamena koji se širio po Europi.

Glavna literatura koja će se koristiti za opisivanje događaja u Francuskoj je „Povijest Francuske“ Jeana Carpentiera i Francoisa Lebruna, a za opisivanje događaja u Italiji „Povijest Talijana“ Giuliana Procaccia. Većina informacija o ključnim figurama revolucionarnih kretnji preuzeti će se s internetskog izvora „<https://www.britannica.com>“ zbog veće opširnosti i povjerljivosti podataka koji su manje dostupni u ostatku literature.

## 2. Zbivanja u Francuskoj

### 2.1. Stanje prije revolucije

Uzroci revolucije koja je izbila u Francuskoj u veljači 1848. godine već su se razvili prijašnjih godina te ih nije bilo jednostavno riješiti. Jedan od glavnih problema koji se pojavio bila je teška ekonomska kriza agrarnog tipa koja se nije širila samo u Francuskoj, već i u ostalim dijelovima Europe od 1846. godine. Osim toga, srpanjska monarhija imala je dodatan utjecaj na razvijanje demokratskih težnji te se tijekom nje donijela odluka da se provede zabrana javnog okupljanja, na što su republikanci odgovorili organiziranjem dopuštenih banketa (svečane gozbe), na kojima se kritizirala vlast.<sup>2</sup> Bili su i nezadovoljni rezultatima prošlih izbora, što je neke navodilo na razmišljanje o korupciji unutar vlade. Vođe političke ljevice bile su podijeljene po tome žele li prvo zatražiti umjerene promjene ili radikalno odbaciti vladu. Kada se na popisu gostiju za najveći

---

<sup>2</sup> Carpentier, Lebrun. *Povijest Francuske*, str. 216.



organizirani banket 22. veljače 1848. godine u Parizu pojavilo sto predstavnika opozicije, vlada je ubrzo saznala za to te zabranila okupljanje, što je uzrokovalo sastajanje grupa studenata i radnika, željnih zamjene tadašnjeg premijera Francois Guizota, na „Place de la Madeleine“, gdje je započela pobuna. Taj događaj označio je početak revolucije.<sup>3</sup>

## 2.2. Početak revolucije

Nakon početka revolucije 22. veljače 1848. godine te pojačavanja nemira pobunjenika, koji su prisilili i Nacionalnu gardu na napuštanje službe, kralj Luj Filip prisiljen je abdicirati 24. veljače 1848. godine i pobjeći u Veliku Britaniju; u Parizu je tada proglašena Druga Francuska Republika.<sup>4</sup> Prvi tjedni republike predstavljaju nadu ugnjetavanog naroda za bolji život te veliku želju za bratstvom i slobodama. Formirana je i privremena vlada koja uskoro donosi niz važnih mjera: raspisuje opće izbore za Ustavotvornu skupštinu, proglašava slobodu tiska i javnog okupljanja, ukida smrtnu kaznu i ropstvo u kolonijama.<sup>5</sup> Proglašava i pravo na rad i osniva narodne radionice kojima je zadana uloga pronalaženja posla radnicima koji su u velikim valovima, primorani krizom, stigli u Pariz u nadi za novim životom. Te radionice su brzo, ali i površno provedene jer je vlada time htjela ugoditi novim stanovnicima te spriječiti moguće pobune. Kako bi eliminirali potencijalne rizike tih radionica, osnovana je Vladina komisija za radnike koja je preuzela bavljenje socijalnim problemima.<sup>6</sup> Dana 23. travnja 1848. godine održani su prvi opći izbori, na kojima je postotak odaziva bio vrlo visok: izborna tijelo poraslo je s 240,000 na 9,395,000 birača, od kojih je glasalo 7,835,000 (84 %). Izabrano je i Privremeno izvršno povjerenstvo sastavljeno od pet članova, među kojima su bili Alphonse de Lamartine i Alexandre-Auguste Ledru-Rollin.<sup>7</sup>

---

<sup>3</sup> State. *A Brief History of France*, str. 199.

<sup>4</sup> Carpentier, Lebrun. *Povijest Francuske*, str. 216.

<sup>5</sup> Isto, str. 216.

<sup>6</sup> Isto, str. 217.

<sup>7</sup> Isto, str. 217.

## 2.3. Vrhunac revolucije

Financijska situacija nije se poboljšala ni nakon osnivanja nove republike, što dovodi do novih nevolja kao mnogih bankrota i nepovoljnog poreza od 45 centima po franku. Uslijedili su opći neredi, nakon kojih je došlo i do zauzimanja skupštine 15. svibnja 1848. godine te su glavni socijalistički vođe, kao Armand Barbes i Louis Auguste Blanqui, bili uhićeni.<sup>8</sup> Započet je i građanski rat, zvan Lipanjski dani, koji je trajao od 23. do 26. lipnja 1848. godine.<sup>9</sup> Mjera koja je bila glavni pokretač ovog rata je uvođenje prireza zemljoposjednicima u svrhu narodnih radionica koje nisu ispunjavale svoje obveze te konačno njihovo raspuštanje 22. lipnja kako bi se olakšala financijska situacija, ali je ovaj potez stvorio iznimnu negativnu reakciju radničke klase.<sup>10</sup> Izašli su na ulice te su se sukobila dva dijela Pariza: istočni revolucionarni i radnički te zapadni buržujski. General Louis-Eugene Cavaignac dobio je na upravljanje vojsku kojoj je dana zadaća da krvavo uguši ustanak. Lipanjski dani probudili su neugodna sjećanja na vrijeme Jakobinskog terora zbog nemilosrdnosti prema opoziciji i zaoštavanja klasne borbe.<sup>11</sup> Jedna od posljedica građanskog rata bila je i rasprava o strukturi novog ustava, gdje su parlamentarni zastupnici odlučili izostaviti iz njega pravo na rad i na obrazovanje kako bi izbjegli još jednu borbu radnika za svoja obećana prava.

Novi ustav uveden je 4. studenog 1848. godine kojim je izvršna vlast predana predsjedniku republike, biranom na općim izborima s mandatom u trajanju četiri godine<sup>12</sup>. Sadržavao je i dva središnja načela: suverenitet naroda i odvojenost vlasti.<sup>13</sup> Zakonodavna skupština preuzima zakonodavnu vlast u državi s mandatom u trajanju od tri godine te se onda biraju novi predstavnici na izravnim općim izborima. U sklopu dovedenog ustava, predsjednički izbori održani su 10. prosinca 1848. godine.<sup>14</sup> Novi predsjednik republike postao je Luj Napoleon Bonaparte, nećak Napoleona I. Bonaparte. Slavno ime koje je preuzeo od njega definitivno je imalo utjecaja na birače te njihove nade za bolju budućnost Francuske Republike. Nakon izbora, Luj Napoleon polaže zakletvu republici te sastavlja vladu koja je većinom konzervativna. Parlamentarni izbori

---

<sup>8</sup> Isto, str. 217.

<sup>9</sup> Isto, str. 217.

<sup>10</sup> State. *A Brief History of France*, str. 211.

<sup>11</sup> Carpentier, Lebrun. *Povijest Francuske*, str. 217.

<sup>12</sup> Isto, str. 218.

<sup>13</sup> State. *A Brief History of France*, str. 212.

<sup>14</sup> Carpentier, Lebrun. *Povijest Francuske*, str. 218.

održani su 13. svibnja 1849. godine te je na njima pobijedila Stranka reda, s kojom je Luj Napoleon bio u dobrim odnosima.<sup>15</sup> Osim pobjedničke stranke, u sastav nove skupštine ulazi i nekoliko demokrata-socijalista, tzv. montanjara. Dana 13. lipnja 1849. godine dolazi do nove pobune koja je dobila slabu potporu i lagano je ugušena, ali to daje Luju Napoleonu razlog za protjerivanje mnogih vođa opozicije te se tako oslobađa pritiska političke ljevice.<sup>16</sup> Nakon pobune uvedeni su represivni zakoni kojima se ukida sloboda javnog okupljanja, ograničava sloboda tiska, a vladi se daje mogućnost proglašenja opsadnog stanja. Donesen je i zakon pod nazivom „Falloux“ 15. ožujka 1850. godine kojim se uvodi srednje obrazovanje, ali se omogućuje i proširenje utjecaja Crkve na školstvo tako da joj se dalo pravo na upravljanje osnovnim i srednjim školama.<sup>17</sup> Dobila je pravo i da odbije gradnju novih škola ako u blizini već postoji katolička škola. Takav položaj Crkve samo je ljutio njene kritičare, koji su smatrali da pokušava što više proširiti kontrolu u državi.

## 2.4. Kraj revolucije

Prije sljedećih izbora za Nacionalnu skupštinu, Stranka reda naslućuje svoj poraz te pokušava spriječiti ulazak novih članova montanjara u skupštinu uvođenjem novog zakona 31. svibnja 1851. godine kojim se broj birača smanjuje s 9 milijuna na manje od 7 milijuna. Monarhisti se nadaju novoj restauraciji, ali zbog podjele u vlastitom krilu na legitimiste, pristaše grofa de Chamborda, i orleaniste doživljavaju poraz.<sup>18</sup> Za to vrijeme, Luj Napoleon Bonaparte putuje po provinciji kako bi stekao veće povjerenje i podršku od naroda te učvrstio svoj položaj. Nažalost, to mu nije pomoglo dobiti još jedan mandat, pa je 2. prosinca 1851. godine izveo državni udar, na dan obljetnice bitke kod Austerlitz i krunidbe Napoleona I.<sup>19</sup> Za razliku od Pariza, u unutrašnjosti republike rađaju se velike pobune koje pružaju otpor, pogotovo na prostoru jugoistočno od linije La Rochelle-Metz, gdje je zavičaj montanjara. Naime, te pobune ubrzo su ugušene, puštajući za sobom samo progone, zatvaranja u zatvor i deportiranja republikanaca.

---

<sup>15</sup> Isto, str. 218.

<sup>16</sup> State. *A Brief History of France*, str. 212.

<sup>17</sup> Carpentier, Lebrun. *Povijest Francuske*, str. 218.

<sup>18</sup> Isto, str. 218.

<sup>19</sup> Isto, str. 219.

Nakon što je Luj Napoleon ponovno uveo opće pravo glasa, održani su plebiscitarni izbori 21. prosinca 1851. godine kako bi novi vladar potvrdio svoju vlast i među narodom.<sup>20</sup> Velika većina birača bila je zadovoljna s njegovim državnim udarom te je njihovim glasovima Luj Napoleon Bonaparte dobio pravo na vladanje još deset godina. Ubrzo je nakon toga u siječnju 1852. godine uveo novi ustav kojim potvrđuje temeljna načela revolucije iz 1789. godine i predstavlja nove točke vezane za predsjednika republike: predsjednik ima apsolutnu izvršnu vlast, biran je na deset godina, ne odgovara nikome osim narodu, i to jedino preko plebiscita i jedino predsjednik ima pravo zakonodavne inicijative.<sup>21</sup> Nakon što je narod prihvatio ustav, Luj Napoleon održao je još jedan plebiscit u studenom 1852. godine na kojem je priznat za cara pod imenom Napoleon III. te započinje svoj novi plan uspostave Carstva.<sup>22</sup>

## 2.5. Posljedice revolucije

Uspostava Carstva zaključena je brakom s Eugenijom de Montijo i rođenjem carevića 1856. godine. Novi car preuzima administraciju u svoje ruke, ukida sve temeljne slobode te rješava moguće probleme s novinama tako da uspostavlja visoke troškove poštarine i granicu od tri dopuštene opomene prije nego se list zabrani.<sup>23</sup> Tim postupkom utišao je novine i smanjio rizik od nove pobune jer novine nisu htjele riskirati s izdavanjem antimonarhijskih tekstova. Izbori 1852. godine pokazali su da narod ne želi riskirati borbu protiv novog vladara te je glasanje uvelike otišlo u korist Napoleona III.<sup>24</sup> Unatoč opoziciji, Napoleon III. više je dobivao potpore nego pritužbi: poslovni krugovi bili su zadovoljni ekonomskim rastom, selo se nije žalilo zbog zarade od općeg prosperiteta, vojska je uživala slavu iz Krimskog rata (1853.-1856.), a i Crkva ga je podržavala, pogotovo nakon njegove pomoći papi 1849. godine. Osnovane su dvije nove velike banke, željeznička mreža se ubrzano razvijala, kao i korištenje različitih prijevoznih sredstava, što pomaže nacionalnom tržištu.<sup>25</sup> Država je i dalje ostala zemljoradnički orijentirana, iako je bilo i kretanja radnika prema gradovima uzrokovano razvijanjem industrijske revolucije. Industrijska

---

<sup>20</sup> Isto, str. 219.

<sup>21</sup> Isto, str. 219.

<sup>22</sup> <https://www.britannica.com/biography/Napoleon-III-emperor-of-France>

<sup>23</sup> Carpentier, Lebrun. *Povijest Francuske*, str. 219.

<sup>24</sup> Isto, str. 219.

<sup>25</sup> Isto, str. 219., 220.

proizvodnja udvostručila se između 1852. i 1870. godine te se proširila i vanjska trgovina. U gradovima su se pojavile robne kuće, vlada je podupirala privatna ulaganja i modernizirale su se trgovine željezom i tekstilom.<sup>26</sup> Počela je i gradnja Sueskog kanala 1859. godine te se otvorio 1869. godine.<sup>27</sup> Bio je većinom financiran francuskim kapitalom.

Napoleon III. odlučio je pomoći vođi talijanskog ujedinjenja Camillu Benu di Cavouru u ratu protiv Austrije uz dogovor predaje Nice i Savoje Francuskoj.<sup>28</sup> Italija je pobijedila i proglašeno je ujedinjenje skoro svih talijanskih zemalja, što je utjecalo na Napoleonovu želju da obnovi Francusko Carstvo kakvo je bilo tijekom vladavine Napoleona I. Međutim, nije imao jednakih uspjeha kao njegov prethodnik, jer je u Meksiku postavio za cara austrijskog nadvojvodu Ferdinanda Maksimilijana 1864. godine, protiv koga je 1867. godine podignut ustanak te je svrgnut i strijeljan.<sup>29</sup> Dana 19. srpnja 1870. godine Napoleon III. objavio je rat Pruskoj nakon što je pruski princ trebao postati španjolski vladar. U bitci kod Sedana 2. rujna 1870. godine doživio je velik poraz te je zarobljen. U Francuskoj je uspostavljena Treća Republika 4. rujna 1870. godine.<sup>30</sup>

## 3. Ključne figure u Francuskoj

### 3.1. Luj Napoleon Bonaparte

Luj Napoleon Bonaparte postaje nasljednik kuće Bonaparteovaca 1832. godine te otada priprema svoj uspon na prijestolje. Organizira pobune po Francuskoj, u Strasbourgu 1836. godine i u Boulogne-sur-Mer 1840. godine kako bi preuzeo vlast.<sup>31</sup> Zatočen je u tvrđavi Ham, iz koje je

---

<sup>26</sup> State. *A Brief History of France*, str. 215.

<sup>27</sup> Isto, str. 216.

<sup>28</sup> Isto, str. 217.

<sup>29</sup> <https://www.britannica.com/biography/Maximilian-archduke-of-Austria-and-emperor-of-Mexico>

<sup>30</sup> <https://www.britannica.com/biography/Napoleon-III-emperor-of-France>

<sup>31</sup> <https://hrcak.srce.hr/file/452612>, str. 253.

pobjegao 1846. godine u Veliku Britaniju. Kada se vratio u Francusku početkom 1848. godine, odmah ističe svoju želju za kandidiranjem za predsjednika republike te uskoro postaje predstavnik male Bonapartističke partije.<sup>32</sup> Izveo je vještu izbornu kampanju u kojoj je obećavao red i prosperitet svim klasama koje su slušale njegove govore te postaje prvi francuski predsjednik republike 1848. godine. Nakon što ga je papa Pio IX. pitao za pomoć tijekom revolucije u Italiji, poslao je u napad na Rim 25. travnja 1849. godine maršala Nicolasa Oudinota s vojskom od oko 10,000 ljudi.<sup>33</sup> Izveo je 2. prosinca 1851. godine državni udar te je u studenom 1852. godine proglašen i carem. Oženio se Eugenijom de Montijo u siječnju 1853. godine.<sup>34</sup> Nakon sudjelovanja u mnogim ratovima tijekom 1850-ih i 1860-ih godina u neuspješnom pokušaju obnove teritorija Francuskog Carstva tijekom vladavine Napoleona I., izgubio je u ratu protiv Pruske 1870. godine te je nakon oslobođenja iz pruskog zarobljeništva otišao živjeti u Engleskoj, gdje je i preminuo.<sup>35</sup>

## 3.2. Alphonse de Lamartine

Alphonse de Lamartine bio je povjesničar, državnik i pjesnik koji je bio jedan od važnih zastupnika romantizma u francuskoj literaturi. Većinu svog života proveo je u stvaralaštvu te je bio autor mnogih djela, ali se 1839. godine odlučio više posvetiti političkoj sceni. Smatrao je da su socijalni problemi u državi najveći problem koji sprječava njen daljnji napredak; okrutnost nedovoljnih radničkih prava te nerazmjer u načinu života viših i nižih klasa doveo ga je do zaključka da je radnička revolucija u zemlji neizbježna. Godine 1847. objavio je novo djelo „Histoire des Girondins“, u kojem je opisao povijest žirondinaca tijekom Francuske revolucije 1789. - 1799. godine i nakon nje, s čime je dobio na popularnosti u političkoj ljevici.<sup>36</sup> Nakon početka revolucije 24. veljače 1848. godine, Lamartine je postao vođa privremene vlade. U travnju 1848. godine izabrano je i Privremeno izvršno povjerenstvo sastavljeno od pet članova, od kojih je jedno mjesto zauzeo Lamartine.<sup>37</sup> Buržoazija je smatrala da je tim potezom stekla predstavnika koji je lukav manipulator te koji će smiriti proletarijat dok se vojne snage ne regrupiraju i opet

---

<sup>32</sup> <https://www.britannica.com/biography/Napoleon-III-emperor-of-France>

<sup>33</sup> Davis. *Italy in the Nineteenth Century 1796-1900 – The Short Oxford History of Italy*, str. 72., 73.

<sup>34</sup> <https://www.britannica.com/biography/Napoleon-III-emperor-of-France>

<sup>35</sup> <https://www.britannica.com/biography/Napoleon-III-emperor-of-France>

<sup>36</sup> <https://www.britannica.com/biography/Alphonse-de-Lamartine>

<sup>37</sup> <https://www.britannica.com/biography/Alphonse-de-Lamartine>

postave red, ali su pogriješili. Lamartine je bio zagovornik radničke klase te se odlučio boriti za njihova prava, ali je bio i protivnik socijalizma.<sup>38</sup> Tijekom Lipanjskih dana (od 23. do 26. lipnja 1848. godine), izbačen je iz vlade 24. lipnja 1848. godine te je uskoro ustanak ugušen. Kandidirao se za predsjednika republike u prosincu 1848. godine, ali je završio na dnu ljestvice.<sup>39</sup>

### 3.3. Louis Blanc

Louis Blanc bio je političar koji je 1837. godine postao članom odbora za izbornu reformu koju su vodili članovi opozicije prema kralju Luju Filipu. Godine 1839. osnovao je novine „Revue du progres“ u kojima je objavio esej „L'Organisation du travail“, djelo koje je definiralo sve njegove poglede i ideje o trenutnom stanju francuske države.<sup>40</sup> Smatrao je da kapitalizam koji se širio u Francuskoj samo stvara konkurenciju u kojoj će slabiji pojedinac izgubiti te tako nepotrebno izazvati loše odnose među ljudima. Njegova glavna ideja bila je uvođenje socijalnih radionica financiranih od države koje bi omogućile raspodjelu posla svim ljudima te bi te radionice, vođene radnicima, polagano preuzele većinu proizvodnje u zemlji te omogućile socijalističkom društvu da se napokon ostvari u Francuskoj. Sudjelovao je u banketima 1847. godine te je na njima držao govore protiv monarhije.<sup>41</sup> Zadnji i najvažniji banket 22. veljače 1848. godine zabranjen je, ali je sljedećeg dana izbio pobuna u Parizu. Nakon pada monarhije, Blanc je postao članom privremene vlade republike. Pravo na rad i osnivanje narodnih radionica pokrenuto je 25. veljače 1848. godine na njegov zahtjev. Nažalost, te radionice nisu dugo zaživjele zbog velikog neuspjeha u njihovoj provedbi. Nezaposlenost je nastavila brzo rasti te je ubrzo došlo do ustanka i građanskog rata. Nakon Lipanjskih dana, Blanc je bio primoran napustiti zemlju te se nije vratio do 1870. godine.<sup>42</sup> Napisaio je i knjigu o povijesti revolucije 1848. godine: „Histoire de la revolution de 1848.“<sup>43</sup>

---

<sup>38</sup> State. *A Brief History of France*, str. 200.

<sup>39</sup> <https://www.britannica.com/biography/Alphonse-de-Lamartine>

<sup>40</sup> <https://www.britannica.com/biography/Louis-Blanc>

<sup>41</sup> <https://www.britannica.com/biography/Louis-Blanc>

<sup>42</sup> <https://www.britannica.com/biography/Louis-Blanc>

<sup>43</sup>

[https://books.google.mw/books?id=bSAKAAAIAAJ&printsec=frontcover&source=gbs\\_vpt\\_read#v=onepage&q&f=false](https://books.google.mw/books?id=bSAKAAAIAAJ&printsec=frontcover&source=gbs_vpt_read#v=onepage&q&f=false)

### 3.4. Louis-Auguste Blanqui

Louis-Auguste Blanqui bio je socijalist, teoretičar i revolucionar koji je bio razočaran revolucijom 1830. godine jer je postavila monarhiju Luja Filipa u Francuskoj. Ubrzo nakon toga postao je članom „Societe des Amis du Peuple“, društva koje je bilo protiv monarhije i pokušavalo smisliti način za promjenu vlasti.<sup>44</sup> Uhićen je dvaput, 1831. i 1836. godine, te je odlučio organizirati veći broj tajnih grupa kako bi ostvario svoju želju vlade upravljane narodom. Neke od tih grupa bile su „Societe des Familles“ i „Societe des Saisons“.<sup>45</sup> Članovi „Societe des Saisons“ pokrenuli su ustanak 12. svibnja 1839. godine koji je bio neuspješan, zbog čega je Blanqui opet uhićen te oslobođen tek prije revolucije 1848. godine. Kada se vratio u Pariz, osnovao je novo društvo „Societe Republicaine Centrale“ kojim je pokušavao širiti socijalističke politike. Pomagao je u organizaciji mnogih radničkih prosvjeda te je optužen za sudjelovanje u neredima 15. svibnja 1848. godine i osuđen na deset godina zatvora.<sup>46</sup> Nakon što je oslobođen 1859. godine, nastavio je s organiziranjem tajnih društava te je opet uhićen 1861. godine i proveo je još četiri godine u zatvoru. Sudjelovao je i u kasnijim ustancima te su njegovi napori i suradnici koje je stekao imali velik utjecaj na radničke borbe za svoja prava u tom razdoblju.<sup>47</sup>

### 3.5. Armand Barbes

Armand Barbes bio je revolucionar i uz Blanquija jedan od vođa društva „Societe des Saisons“. Tijekom ustanka 12. svibnja 1839. godine u Parizu, organizirao je kretnje i napade revolucionara te je ranjen u glavu. Istog dana uhićen je i pušten na slobodu tek 1848. godine.<sup>48</sup> Nakon izlaska iz zatvora, Blanqui i Barbes nisu više bili bliski suradnici, ali su zajedno organizirali klub političkih zatvorenika.<sup>49</sup> Usred općih nereda 15. svibnja 1848. godine, Barbes je zauzeo glavno mjesto u Ustavotvornoj skupštini i proglasio stvaranje nove vlade, ali je ubrzo opet stavljen

---

<sup>44</sup> <https://www.britannica.com/biography/Auguste-Blanqui>

<sup>45</sup> <https://www.britannica.com/biography/Auguste-Blanqui>

<sup>46</sup> <https://www.britannica.com/biography/Auguste-Blanqui>

<sup>47</sup> <https://www.britannica.com/biography/Auguste-Blanqui>

<sup>48</sup> <https://leftinparis.org/people/armand-barbes/>

<sup>49</sup> <https://leftinparis.org/people/armand-barbes/>



u zatvor u kojem je bio do 1854. godine. Napustio je zemlju i proveo ostatak života u Nizozemskoj.<sup>50</sup>

### 3.6. Alexandre-Auguste Ledru-Rollin

Alexandre-Auguste Ledru-Rollin bio je odvjetnik koji je inzistirao na stvaranje republikanske vlade u Francuskoj. Usred početka revolucije, Ledru-Rollin se zalagao za stvaranje republike te je postao članom privremene vlade. Dana mu je pozicija ministra unutarnjih poslova te se borio za opće pravo glasa. U svibnju 1848. godine, skupina ektermista htjela je postaviti novu vladu te ih je zanimalo njegovo mišljenje, na što je on reagirao protivljenjem i podupiranjem Lamartinea.<sup>51</sup> Zbog ove je odluke izgubio velik dio podrške radničke klase. Nakon što je njegov zahtjev za opoziv novog predsjednika Luja Napoleona ignoriran u lipnju 1849. godine, započeo je javni prosvjed 13. lipnja 1849. godine kojeg su mnogi poistovječili s pokušajem novog ustanka. Prosvjed je bio neuspješan te je Ledru-Rollin utekao u London, gdje je napisao mnoge revolucionarne članke. Vratio se u Francusku 1870. godine.<sup>52</sup>

## 4. Zbivanja u Italiji

### 4.1. Stanje prije revolucije

Početakom 1840-ih godina, talijanski ekonomski i gospodarski razvoj i dalje je kasnio u usporedbi s ostalim razvijenim europskim zemljama. Jedino rješenje koje je preostalo Italiji bilo je uključanje u međunarodnu trgovinu i Europu slobodne razmjene. Tom odlukom uskoro je postala žrtvom grube konkurencije na tržištu, gdje su njezini najslabiji sektori patili zbog uvoza

---

<sup>50</sup> [https://www.larousse.fr/encyclopedie/personnage/Armand\\_Barb%C3%A8s/107518](https://www.larousse.fr/encyclopedie/personnage/Armand_Barb%C3%A8s/107518)

<sup>51</sup> <https://www.britannica.com/biography/Alexandre-Auguste-Ledru-Rollin>

<sup>52</sup> <https://www.britannica.com/biography/Alexandre-Auguste-Ledru-Rollin>

ruskog žita, bengalske svile ili australske vune. Kretanje cijena njenih poljoprivrednih proizvoda ima silaznu putanju još od 1818. godine, a pogotovo žita.<sup>53</sup> Loše žetve 1845. i 1846. godine samo su pogoršale situaciju te udvostručile cijenu kruha. Osim toga, gradski obrtnici pogođeni su trgovinskom recesijom, a u Napulju reformom carina.<sup>54</sup> Revolucionarna svijest koja će biti na vrhuncu 1848. godine podržavana je nestrpljenjem građanskih slojeva i intelektualaca za ostvarivanje njihovih težnji na nacionalnoj razini, ali i nezadovoljstvom seljaka koji su svedeni na nadničare i najamnike, a osim toga veliki su pritisak stvarale glad i nezaposlenost.

Prve naznake moguće pobune bile su pojave nemira seljaka-nadničara u Lombardiji u veljači i ožujku 1847. godine, prodiranje socijalističkih i komunističkih ideja u Toskani, pojave ludizma u Rimu i pritisak seljaka za provedbu razdiobe državnih dobara na jugu Italije.<sup>55</sup> Osim toga, dolazilo je i do povremenih štrajkova radnika i seljaka-nadničara u raznim dijelovima zemlje. U lipnju 1846. godine sastali su se kardinali u konklavi u Rimu da izaberu nasljednika pape Grgura XVI. Odabran je kardinal Giovanni Maria Mastai-Ferretti, tj. Papa Pio IX., što je značilo da liberalni kandidat kardinal Gizzi nije uspio osvojiti poziciju. To je na početku razočaralo puk, ali se uskoro proširila nada da će Pio IX. započeti svoju dužnost liberalnim idejama.<sup>56</sup> Tijekom prvog mjeseca, izglasao je amnestiju za političke zarobljenike te su se mnogi vratili svojim zemljama. Naime, osnovao je i građansku stražu, koju su brzo infiltrirali i većinski popunili republikanci. Taj će mu se potez kasnije obiti o glavu te značajno oslabiti jačinu njegovih reformi i vlade.<sup>57</sup> Giuseppe Mazzini je podupirao novog papu i organizirao manifestacije u njegov prilog kako bi pokušao proširiti svoje političke ideje preko utjecaja pape. Tako je u ožujku 1847. godine Pio IX. smanjio poreze, dopustio ublažavanje cenzure tiska, a nakon toga i stvaranje Državnog savjeta u kojem su članovi bili i laici. Tada je i u Firenci vlada ukinula cenzuru tiska, što je pomoglo novinarstvu da lakše proširi političke ideje. U listopadu 1847. godine je i torinska vlada znatno ublažila cenzuru tiska.<sup>58</sup> Zaključeni su pregovori za carinski savez između Papinske države, Toskane i Pijemonta pokrenuti još u kolovozu 1847. godine.

---

<sup>53</sup> Procacci. *Povijest Talijana*, str. 210.

<sup>54</sup> Clark. *The Italian Risorgimento – 2nd edition*, str. 49.

<sup>55</sup> Procacci. *Povijest Talijana*, str. 211.

<sup>56</sup> Isto, str. 211.

<sup>57</sup> Clark. *The Italian Risorgimento – 2nd edition*, str. 49.

<sup>58</sup> Procacci. *Povijest Talijana*, str. 212.

Austrija je reagirala na nove političke aktivnosti i događanja u Italiji zauzimanjem utvrde u Ferrari u srpnju 1847. godine. Milano je odgovorio organiziranjem protuaustrijskih demonstracija u rujnu 1847. godine i u siječnju 1848. godine te se počelo govoriti i o početku rata, što su posebno podupirale Mazzinijeve pristaše.<sup>59</sup> Nakon uvođenja novog liberalnog zakonodavstva u Pijemontu u jesen 1847. godine po kojem je cenzura tiska skoro potpuno ukinuta, pijemontski vladar Carlo Alberto dobiva ponudu od zastupnika Sardinije da se i njima daju jednake ovlasti te članstvo u carinskoj ligi, a zauzvrat će Sardinija predati svoje zakone i administrativni sustav Pijemontu. Njihov zahtjev je prihvaćen 30. studenog 1847. godine te je to bila prva dobrovoljna aneksija početkom borbe za ujedinjenje talijanskih država.<sup>60</sup> Iako su sve ostale talijanske države dopuštale reforme pod utjecajem obnoviteljskog vala, Ferdinand II., kralj Napuljskog kraljevstva, nije ih dopustio, što će uskoro imati posljedice.

## 4.2. Početak revolucije

Revolucija je započela 12. siječnja 1848. godine u Palermu, gradu na otoku Siciliji, kada je izbila pobuna koja je uvukla građanstvo i aristokraciju zbog zajedničkih težnji.<sup>61</sup> Početkom veljače 1848. godine, gotovo je cijela Sicilija, osim tvrđave u Messini, bila pod kontrolom ustanika koji su objavili privremenu sicilijansku vladu i pad dinastije Burbona. U Milanu se na početku siječnja 1848. godine pojavio i novi način protestiranja: pošto su austrijskoj vladi porezi na duhan i lutriju donosili velike prihode, građani su to jednostavno zaobišli prestankom pušenja i kockanja. Ta se ideja brzo proširila i u druge gradove, a austrijski vojnici uzvratili su time da su često pušili u javnosti, provokacija koja je loše završavala za njih jer su ih prolaznici počeli napadati. Šest ljudi je poginulo u Milanu u sukobima do 25. veljače 1848. godine, kada je Austrija uvela ratno stanje u cijeloj Lombardiji i Veneciji.<sup>62</sup> Revolucionarno kretanje se proširilo i na jugu Apeninskog poluotoka, a pogotovo je imalo utjecaja na poluotoku Cilento. Tako je Ferdinand II. bio prisiljen potpisati obvezu za proglašenje novog ustava u kojem je prihvaćen toliko velik broj reformi da je

---

<sup>59</sup> Isto, str. 212.

<sup>60</sup> Clark. *The Italian Risorgimento – 2nd edition*, str. 50.

<sup>61</sup> Procacci. *Povijest Talijana*, str. 212.

<sup>62</sup> Clark. *The Italian Risorgimento – 2nd edition*, str. 51., 52.

nadmašio sve druge talijanske vladare.<sup>63</sup> To je napravio kako bi umirio barem umjerenije kritičare svoje vladavine. Uskoro su se i ostali vladari morali pognuti pred revolucijom, tako da su proglašeni novi ustavi i statuti u Firenzi, Torinu i Rimu: vojvoda Toskane Leopold II. proglasio je ustav 11. veljače 1848. godine, Carlo Alberto ga je proglasio 5. ožujka 1848. godine i papa Pio IX. učinio je isto 14. ožujka 1848. godine.<sup>64</sup> Ti ustavi bili su umjereniji te nisu davali previše snage demokratskim težnjama; svaki od njih bio je popraćen postavljanjem novih ministara koji su dolazili iz konzervativnijih redova.<sup>65</sup>

### 4.3. Vrhunac revolucije

Ono što je dodatno ubrzalo promjene u Italiji su definitivno bile vijesti o pojavi novih revolucionarnih pokreta u državama izvan Italije, pogotovo onog u Francuskoj. Tako se u Milanu probio dugo suzdržani revolucionarni duh 18. ožujka 1848. godine i oblikovao u pravi opći ustanak.<sup>66</sup> Uz pomoć seljaka i stanovnika obližnjih gradova koji su saznali o događanjima u Milanu, vodila se ulična borba u trajanju od pet dana protiv austrijskog garnizona od 14,000 vojnika te je 23. ožujka 1848. godine Milano pobijedio i postao slobodni grad. Istog dana, pijemontska vojska prešla je pijemontsku granicu na Ticinu te im se pridružila pomoćna snaga iz Toskane, papinskih posjeda i Napulja. Tijekom borbe Milana za svoju slobodu od Austrije, ustanak je započet i u Veneciji te se 22. ožujka 1848. godine austrijski garnizon predao, nakon čega je uskrsnuta stara Mletačka Republika.<sup>67</sup> Velika pomoć ustancima u Lombardiji i Veneciji bio je i pad Klemensa Metternicha koji je prisiljen na ostavku nakon početka bečke revolucije. Pošto je on uvijek bio spreman ugušiti ustanak silom, njegov odlazak označio je moguću slabost u Beču koja se trebala iskoristiti.<sup>68</sup> Iako su nade za uspjeh u ratu za neovisnost počele izvirati od strane Talijana, papa Pio IX. je u govoru 29. travnja 1848. godine zatražio prestanak borbe protiv

---

<sup>63</sup> Procacci. *Povijest Talijana*, str. 213.

<sup>64</sup> Davis. *Italy in the Nineteenth Century 1796-1900 – The Short Oxford History of Italy*, str. 65.

<sup>65</sup> Isto, str. 65.

<sup>66</sup> Procacci. *Povijest Talijana*, str. 213.

<sup>67</sup> Isto, str. 213.

<sup>68</sup> Davis. *Italy in the Nineteenth Century 1796-1900 – The Short Oxford History of Italy*, str. 66.

katoličkih zemalja, iako su mnogi u njemu vidjeli konačnu potporu Crkve u ujedinjenju Italije, pogotovo jer je prije tog govora ponudio vojnu pomoć u borbi protiv Austrije.<sup>69</sup>

Nakon što je Ferdinand II. Napuljski 15. svibnja 1848. godine opet preuzeo potpunu kontrolu nad Napuljskim Kraljevstvom, jedine veće sile koje su preostale i pružale otpor bile su Pijemont i Milano.<sup>70</sup> Ulaskom Carla Alberta, kralja Sardinije i Pijemonta, u revolucionarnu borbu, cijeli program i ishod za oslobođenje Italije se mijenja. Pijemontska diplomacija okrenula se pokušaju pripojavanja teritorija koji vode revolucionarnu borbu pod teritorij Kraljevstva Sardinije.<sup>71</sup> Njihova ideja bila je ujedinjenje snaga protiv austrijske vojske te zaštita Kraljevstva Sardinije, ali se taj plan raspao nakon dvostrukog neuspjeha postrojbi Carla Alberta u ratu. Prvi neuspjeh dogodio se kada su propustile šansu da krenu u potjeru za austrijskim silama nakon što su one imale teško povlačenje zbog nedostatka hrane i streljiva kroz neprijateljsku zemlju od Milana do utvrda Quadrilatera (područje omeđeno s četiri utvrđena grada: Peschiera, Verona, Legnago i Mantua) oko 20. ožujka 1848. godine,<sup>72</sup> a drugi neuspjeh dogodio se nakon uspješne bitke kod Goita 30. svibnja 1848. godine kada nisu znale potpuno iskoristiti pobjedu te je austrijska vojska ponovno zauzela Vincenzu i krenula u protunapad. Ovakav slijed događaja samo pogoršava podijeljenost različitih teritorija u Italiji po koncepcijama o tome kako bi se rat trebao voditi. Najveći preokret u ratu dogodio se 25. srpnja 1848. godine kada je trupa Carla Alberta izgubila protiv Austrijanaca u bitci kod Custoze.<sup>73</sup> Carlo Alberto se povukao u Milano, ali kada su Austrijanci ušli u Milano 6. kolovoza bez puno otpora,<sup>74</sup> pregovorima je dogovorio prekid vatre s Austrijom, nakon čega je uslijedilo primirje 9. kolovoza 1848. godine kako bi Pijemontu bile osigurane manje teritorijalne prednosti u Lombardiji ili vojvodstvima. Time je izdao ostale talijanske zemlje i područja koja su surađivala s njim jer se tada vladavina u teritorijima izvan Pijemonta vratila skoro potpuno na onu prije ustanka u Milanu.

Sljedeći korak revolucionarne struje usprkos znatnom porazu bio je povratak na demokratsku alternativu predloženu od Giuseppea Mazzinija, gdje bi novoosnovana opća

---

<sup>69</sup> Isto, str. 67.

<sup>70</sup> Procacci. *Povijest Talijana*, str. 213., 214.

<sup>71</sup> Isto, str. 214.

<sup>72</sup> Clark. *The Italian Risorgimento – 2nd edition*, str. 53.

<sup>73</sup> Procacci. *Povijest Talijana*, str. 214.

<sup>74</sup> Clark. *The Italian Risorgimento – 2nd edition*, str. 55.

talijanska ustavotvorna skupština nastavila borbu protiv Austrije. Osniva se nova vlada u Toskani u listopadu 1848. godine čiji su glavni predstavnici bili Livornez Guerrazzi i Giuseppe Montanelli.<sup>75</sup> Papa Pio IX. postavio je za ministra unutarnjih poslova Pellegrina Rossija u rujnu 1848. godine, koji nije htio provoditi rat protiv Austrije.<sup>76</sup> U Rimu se 15. studenog 1848. godine dogodilo ubojstvo Rossija kako bi se oslobodio put pristašama radikalnijih struja u prijestolnici i provincijama. Nakon njegove smrti, papa Pio IX. pobjegao je iz Rima 24. studenog 1848. godine te je otišao pod zaštitu napuljskog kralja, osuđujući revoluciju. Rim je tada potpuno pao u ruke republikanaca.<sup>77</sup> Ustavotvorna skupština u Rimu proglasila je u veljači 1849. godine pad papinstva i stvaranje Rimske Republike. Taj novi demokratski val dospio je i do Torina gdje je u prosincu 1848. godine mandat za sastavljanje nove vlade povjeren Vincenzu Giobertiju. On se radi svojih ciljeva sukobio s Carlom Albertom, kojem je pokušao oduzeti zapovijedanje vojskom, i s demokratima, čemu je uskoro uslijedila njegova ostavka u veljači 1849. godine.<sup>78</sup> Bojeći se mogućeg ustanka u Toskani, Leopold II. bježi iz regije od radikalnih demokrata vođenih Mazzinijem 8. veljače 1849. godine te se u Firenci osniva republikanska vlada.<sup>79</sup>

#### 4.4. Kraj revolucije

Oko mjesec dana kasnije, 12. ožujka 1849. godine,<sup>80</sup> Carlo Alberto prekinuo je primirje s Austrijom i započeo vojne operacije koje su i ovog puta vođene s oklijevanjem, što je dovelo do još jednog većeg gubitka u bitci kod Novare 23. ožujka 1849. godine.<sup>81</sup> Istog dana vladar je abdicirao i njegov sin Vittorio Emanuele II. preuzeo je vlast. Vittorio je zaključio mirovne pregovore s Austrijom 6. kolovoza 1849. godine kojima je dogovoreno da će Pijemont odustati od bilo kakvog teritorijalnog dobitka i podržavanja talijanske revolucije.<sup>82</sup> Zbog tih mirovnih pregovora izbio je ustanak u Genovi, kojeg je novi vladar ugušio. Nakon poraza Pijemonta, Austrija je ponovo zauzela Lombardiju i mletačko kopno, na Siciliji se završila borba koja je trajala

---

<sup>75</sup> Procacci. *Povijest Talijana*, str. 214.

<sup>76</sup> Davis. *Italy in the Nineteenth Century 1796-1900 – The Short Oxford History of Italy*, str. 72.

<sup>77</sup> Davis. *Italy in the Nineteenth Century 1796-1900 – The Short Oxford History of Italy*, str. 72

<sup>78</sup> Procacci. *Povijest Talijana*, str. 215.

<sup>79</sup> Davis. *Italy in the Nineteenth Century 1796-1900 – The Short Oxford History of Italy*, str. 71.

<sup>80</sup> <https://www.britannica.com/biography/Charles-Albert>

<sup>81</sup> Procacci. *Povijest Talijana*, str. 215.

<sup>82</sup> Isto, str. 215.

od svibnja 1848. godine do ožujka 1849. godine te je restaurirana vlast Burbona, a u Firenci je u svibnju 1849. godine austrijski korpus vratio velikog vojvodu.<sup>83</sup> Rim i Venecija ostali su zadnje obrambene sile. Francuski predsjednik Luj Napoleon Bonaparte poslao je u napad na Rim 25. travnja 1849. godine maršala Nicolasa Oudinota s vojskom od oko 10,000 ljudi pod izgovorom da pokušava pomiriti papu i rimske liberalne.<sup>84</sup> Na ovakvu provokaciju cijelo stanovništvo Rima odlučilo je pružiti otpor pod vodstvom Mazzinija i zapovjednika Giuseppea Garibaldija. Francuske snage odbijene su 30. travnja 1849. godine, ali su uspjele ući u grad 3. srpnja 1849. godine.<sup>85</sup> Nakon što Garibaldi nije uspio stići sa svojom vojskom u pomoć, pala je i Venecija 24. kolovoza 1849. godine nakon duge opsade kao posljednja crta obrane.<sup>86</sup> Ova revolucionarna faza Italije je završila te je republikancima i demokratima preostalo jedino nadanje za budućnost u kojoj će se provesti ujedinjenje njihove države na neki drugi način.

#### 4.5. Posljedice revolucije

Giuseppe Mazzini u srpnju 1850. godine osnovao je Srednjoeuropski demokratski komitet u Londonu kako bi ujedinio i uskladio ustanke potlačenih europskih naroda u budućnosti jer je smatrao da je to bio faktor koji je mogao presuditi u revoluciji 1848. godine.<sup>87</sup> Između 1850. i 1853. godine uspio je izgraditi organizacijsku mrežu u Papinskoj državi, Toskani, Liguriji i Lombardiji. Jedino na Jugu i Siciliji Mazzinijeva organizacija nije imala velik utjecaj. Mazzini je htio organizirati novi ustanak 6. veljače 1853. godine u Milanu, ali nije dobio dovoljno potpore te je mala grupica koja je izašla na ulice lagano odbijena.<sup>88</sup> Uskoro je razvio suradnju s Carlom Pisacaneom kojeg je zadužio za novi pokušaj ustanka, ali na jugu zemlje, što je rezultiralo brzim neuspjehom 28. lipnja 1857. godine u Sapriju kada su se seljaci koji su trebali pomoći Pisacaneu okrenuli protiv njega i stali na stranu Burbona. Pisacane i većina njegove podrške su pobijeni.<sup>89</sup>

---

<sup>83</sup> Isto, str. 215.

<sup>84</sup> Davis. *Italy in the Nineteenth Century 1796-1900 – The Short Oxford History of Italy*, str. 72., 73.

<sup>85</sup> Procacci. *Povijest Talijana*, str. 215.

<sup>86</sup> Isto, str. 216.

<sup>87</sup> Isto, str. 217.

<sup>88</sup> Isto, str. 218.

<sup>89</sup> Isto, str. 219.

U to vrijeme, grof Camillo Benso di Cavour dobivao je na popularnosti. Njegova politika bila je umjerenija od revolucionarnog razmišljanja Mazzinija. Fokusirao se na ekonomski razvoj Pijemonta nakon što je postao ministrom poljoprivrede i uspostavljao trgovačke sporazume s Francuskom, Engleskom, Austrijom i Belgijom.<sup>90</sup> Podupirao je i gradnju infrastrukturnih javnih radova velikih razmjera: kanala, tunela, željezničkih pruga i mostova. Kako bi ostvario slobodu svih građana te političke i ekonomske slobode u zemlji, bavio se oslobađanjem države od Crkve.<sup>91</sup> Nakon neuspjeha u Sapriju, sve više ljudi počinje podupirati Cavoura te mu se pridružio i Giuseppe Garibaldi u Nacionalnom društvu, koje je htjelo okupiti sve elemente talijanskog patriotizma pod monarhijskim unitarizmom.<sup>92</sup> Pijemont je sudjelovao u Krimskom ratu uz francuske i engleske postrojbe, što mu je omogućilo priključivanje velikim silama u razgovorima tijekom Pariškog kongresa 1856. godine. Neuspjeli atentat Felice Orsinija na Napoleona III. u siječnju 1858. godine utjecalo je na vladara jer je pročitao Orsinijevo pismo iz zatvora koji ga je zamolio da pomogne Italiji u oslobođenju. Šest mjeseci kasnije, Cavour i Napoleon III. dogovorili su se o budućem savezništvu tako da je Pijemont prepustio Francuskoj Nicu i Savoju, a dobio je cijelu sjevernu Italiju iznad Apenina. Te dvije zemlje će s Kraljevstvom srednje Italije činiti konfederaciju pod predsjedavanjem pape.<sup>93</sup>

Neprijateljstva između Pijemonta i Austrije počela su 29. travnja 1859. godine, a u lipnju 1859. godine u bitkama kod Magente, Solferina i San Martina, francuska i pijemontska vojska imale su velikih uspjeha. Napoleon III. sklopio je primirje s Austrijom u Villafranci 11. srpnja 1859. godine jer su izbili krvavi ustanci u srednjoj Italiji protiv lokalnih vladara, te se Napoleon prepao moguće pruske intervencije.<sup>94</sup> Pošto tim primirjem status Austrije u Italiji nije znatno promijenjen, ogorčeni Cavour daje ostavku. Vratio se na vlast u siječnju 1860. godine, no inicijativu te godine preuzima Garibaldi, koji je pokrenuo ekspediciju „Tisuće dobrovoljaca“ 6. lipnja 1860. godine kako bi osvojio što veće teritorije.<sup>95</sup> Imao je velikih uspjeha na Siciliji i u Napuljskom kraljevstvu, no Cavour je nastavio djelovati s političke strane. Uskoro je proglašeno Kraljevstvo Italija 17. ožujka 1861. godine te je Vittorio Emanuele postao kralj Italije. Sljedećih

---

<sup>90</sup> Isto, str. 221.

<sup>91</sup> Isto, str. 221.

<sup>92</sup> Isto, str. 222.

<sup>93</sup> Isto, str. 223.

<sup>94</sup> Isto, str. 224.

<sup>95</sup> Isto, str. 225.



godina su se nastavile borbe protiv Austrije uz prusku i francusku pomoć te je 20. rujna 1870. priključena i Papinska Država Italiji, posljednji teritorij kojeg su zahtijevali te je Rim postao glavni grad Italije.<sup>96</sup>

## 5. Ključne figure u Italiji

### 5.1. Johann Josef Radetzky

Johann Josef Radetzky bio je austrijski general koji se borio protiv francuskih snaga tijekom Napoleonskih ratova te je bio jedan od ljudi koji su ušli u Pariz u ožujku 1814. godine. U tim ratovima pokazao je svoju odvažnost i efikasnost te je bio idoliziran od svojih vojnika kao genijalan general. Kada je u Milanu izbio ustanak 18. ožujka 1848. godine, Radetzky je izašao iz mirovine jer su austrijski predstavnici smatrali da će on uspješno smiriti situaciju u Italiji.<sup>97</sup> Nakon pet dana borbe, njegove trupe od 14,000 vojnika su poražene. Sljedeća važna bitka bila je nakon talijanske pobjede kod Goita 30. svibnja 1848. godine kada Talijani nisu uspjeli iskoristiti tu pobjedu te je Radetzky uspio ponovno zauzeti Vicenzu i krenuti u protunapad. To je označilo preokret u ratu te prebacivanje inicijative rata na austrijsku stranu. Njegove snage uništile su Talijane 25. srpnja 1848. godine u bitci kod Custoze te je Carlo Alberto ubrzo potpisao prekid vatre s Radetzkyjem. Nakon što je Carlo Alberto nastavio ratovanje nakon prekida mira s Austrijom, Radetzkyjeve trupe opet su odnijele veliku pobjedu protiv Pijemonta u bitci kod Novare 23. ožujka 1849. godine. Njegovo vođenje u ovom ratu imalo je veliku ulogu u gašenju revolucionarnog pokreta u Italiji. Nakon rata je dobio ulogu guvernera u Lombardsko-venetskom

---

<sup>96</sup> <https://www.britannica.com/place/Italy/The-acquisition-of-Venetia-and-Rome>

<sup>97</sup> <https://www.britannica.com/biography/Joseph-Graf-Radetzky>

Kraljevstvu gdje je služio čvrstom rukom od 1850. do 1857. godine.<sup>98</sup> U njegovu čast, Johann Strauss stariji skladao je koračnicu „Radetzky-marš“.<sup>99</sup>

## 5.2. Daniele Manin

Daniele Manin u svojim ranijim godinama nije pokazivao previše interesa za politiku te se nije slagao s revolucionarnim idejama do kasnih 1840-ih godina, kada je promijenio mišljenje nakon nezadovoljstva stanovništva Venecije pod austrijskom vlašću.<sup>100</sup> Kako bi izrazio svoje i narodno nezadovoljstvo, pridružio se Nikoli Tommaseu u izdavanju molbe Venecijanskom skupu, predstavničkom tijelu koje nije imalo prave moći, u kojoj su nabrojali sve probleme koje je Austrija nanijela Veneciji. To se nije sviđjelo austrijskim predstavnicima te su ih oboje uhitili u siječnju 1848. godine.<sup>101</sup> Uhićenje je samo pomoglo njegovoj popularnosti te je oslobođen 17. ožujka 1848. godine u pokušaju da se smanje novonastali nemiri te da se izbjegne ustanak u Veneciji. Nakon uspješnog ustanka 22. ožujka 1848. godine, austrijske snage su se predale i Manin je postao predsjednik nove Mletačke Republike. Njegova privremena vlada ukinula je glavarinu te smanjila cijenu soli za trećinu, što se nije sviđjelo bogatim konzervativcima.<sup>102</sup> Iako je zastupao ujedinjenu Italiju, nije htio ujediniti snage s Pijemontom te pristati na ideju Carla Alberta o pripojavanju teritorija, ali je popustio pod pritiskom svojih sunarodnjaka te je predao vlast Pijemontu. Nakon izdaje Carla Alberta i potpisivanja primirja s Austrijom 9. kolovoza 1848. godine, započet je ustanak u Veneciji protiv predstavnika Pijemonta koji su ostali u gradu te su skoro izgubili živote da Manin nije uskočio i uspio smiriti situaciju.<sup>103</sup> Na početku 1849. godine Manin je vraćen na poziciju predsjednika te je nastavio borbu protiv Austrije kao izvrstan obrambeni strateg. Venecijanci su morali u svibnju 1849. godine napustiti važnu tvrđavu Marghera te dok su zalihe hrane ponestajale, izbila je i kolera. Sardinijska flota koja je pomagala Veneciji morala se povući, što je dopustilo Austrijancima slobodno napadanje s mora.<sup>104</sup> Nakon duge bitke, Venecija se

---

<sup>98</sup> <https://www.britannica.com/biography/Joseph-Graf-Radetzky>

<sup>99</sup> <https://www.britannica.com/biography/Joseph-Graf-Radetzky>

<sup>100</sup> <https://www.britannica.com/biography/Daniele-Manin>

<sup>101</sup> <https://www.italyonthisday.com/2017/05/daniele-manin-venetian-leader.html>

<sup>102</sup> Clark. *The Italian Risorgimento – 2nd edition*, str. 56.

<sup>103</sup> <https://www.italyonthisday.com/2017/05/daniele-manin-venetian-leader.html>

<sup>104</sup> <https://www.italyonthisday.com/2017/05/daniele-manin-venetian-leader.html>

morala predati 24. kolovoza 1849. godine. Manin je uspješno zaštitio svoje suradnike tom predajom jer je dogovorio njihovu potpunu amnestiju pod uvjetom da on i ostali vođe napuste zemlju. Proveo je ostatak svog života u Francuskoj i preminuo u Parizu u rujnu 1857. godine.<sup>105</sup>

### 5.3. Giuseppe Mazzini

Giuseppe Mazzini bio je propagandist i revolucionar koji je 1832. godine osnovao tajnu revolucionarnu udrugu „Mlada Italija“. Mlada Italija i njeni ustanci brzo su podbacili te je Mazzini 1837. godine otišao živjeti u London.<sup>106</sup> Napisao je pismo papi Piju IX. 1847. godine u kojem je tražio potporu ujedinjenju Italije, ali mu papa nije odgovorio. U pismu je i napomenuo da ako papa odbije pomoći, Italija će se ujediniti bez njega, „jer takva je Božja volja“.<sup>107</sup> Vratio se u Italiju 1848. godine te otišao u Milano, ali je brzo postao omražen jer je htio da Lombardija postane republika te se nije slagao s planom Carla Alberta o ujedinjenju Lombardije s Pijemontom, ali je mogao preći preko toga ako je glavni cilj bio postati ojačana opozicija Austriji. Ta ga je politika koštala jer se mnogi nisu složili s njim te su republikanci i monarhisti smatrali da je izdajica ili da igra za obje strane. Sudjelovao je u obrani Lombardije od Austrijanaca te je došao u Rim 5. ožujka 1849. godine gdje je odabran za člana nove Ustavotvorne skupštine uz Garibaldija.<sup>108</sup> Nakon što je preuzeo vodstvo u vladi, započeo je program reformi kojima je oduzimao zemlju koja je pripadala Crkvi te ju dijelio siromašnima. Također je provodio uspješno zakonodavstvo i red te je riješio neke od najgorih socijalnih i ekonomskih nepravdi koje su vladale tijekom papinske uprave.<sup>109</sup> Usred borbe Rima protiv francuske vojske, Mazzini je pokušavao održati ravnotežu u upravljanju Rimskom Republikom smanjivanjem sukoba antikleričnih ekstremista i svećenstva, obećavanjem da će svako nezakonito djelo biti kažnjeno i uvjeravanjem naroda da se može vjerovati republikancima oko pravilnog vođenja republike.<sup>110</sup> Postao je radikalniji jedino posljednjih dana republike iz nade da će se Rim obraniti na bilo kakav način. Kraj Rimske Republike označio je i kraj njegove uloge u vladi, ali ne i kraj njegovog utjecaja kao demokratskog

---

<sup>105</sup> <https://www.italyonthistoday.com/2017/05/daniele-manin-venetian-leader.html>

<sup>106</sup> <https://www.britannica.com/biography/Giuseppe-Mazzini>

<sup>107</sup> Davis. *Italy in the Nineteenth Century 1796-1900 – The Short Oxford History of Italy*, str. 92.

<sup>108</sup> Isto, str. 94.

<sup>109</sup> Isto, str. 72.

<sup>110</sup> Davis. *Italy in the Nineteenth Century 1796-1900 – The Short Oxford History of Italy*, str. 96.

vođe. Za njega je borba za talijansko ujedinjenje bila dio veće borbe za emancipaciju svih potlačenih naroda i grupa, pogotovo žena, kmetova i robova.<sup>111</sup>

## 5.4. Carlo Alberto

Carlo Alberto postao je kralj Sardinije i Pijemonta 1831. godine nakon smrti prijašnjeg kralja Carla Felicea te je dao novu nadu u liberalno vođenje zemlje, ali nije dao pomilovanje bivšim suradnicima u uroti protiv kralja Vittoria Emanuela I. 1821. godine u kojoj je i Carlo bio sudionik. Osim toga, agresivno je ugušio urotu protiv njega organiziranu 1833. godine.<sup>112</sup> Iako je vjerovao u božansko pravo kraljeva, i dalje se smatrao popularnim osloboditeljem Italije nakon što je ušao u borbu za ujedinjenje Italije. Njegovi planovi bili su prespori i vođeni iz krivih razloga, tj. njegove teritorijalne želje za pripajanjem drugih talijanskih zemalja u područje Pijemonta nisu stvorile veliko povjerenje u njega kao vođu revolucije. Nakon neuspješne bitke kod Custoze 25. srpnja 1848. godine, sklopio je primirje s Austrijom 9. kolovoza 1848. godine. Prekinuo je primirje 12. ožujka 1849. godine te je pokrenuo novi sukob protiv Austrije, ali opet nije imao uspjeha te je izgubio u ključnoj bitci kod Novare 23. ožujka 1849. godine. Istog dana je abdicirao i njegov sin Vittorio Emanuele II. preuzeo je vlast. Nakon toga je napustio zemlju i otputovao u Portugal, gdje je preminuo od teške bolesti jetre krajem srpnja 1849. godine.<sup>113</sup>

## 5.5. Carlo Cattaneo

Carlo Cattaneo bio je talijanski intelektualac, pisac i aktivist koji je kasno ušao u politički svijet jer je smatrao da Italija nije bila spremna 1840-ih godina za borbu protiv Austrije. Ali kada je započeo oružani otpor u Milanu 18. ožujka 1848. godine, postao je član revolucionarnog vijeća „Ratni savjet“ te je bio koordinacijsko tijelo ustanka.<sup>114</sup> Bio je jedan od mnogih političara koji su smatrali da je intervencija Carla Alberta bila prespora te da nije imao jednake plemenite ciljeve

---

<sup>111</sup> Isto, str. 74.

<sup>112</sup> <https://www.britannica.com/biography/Charles-Albert>

<sup>113</sup> <https://www.unofficialroyalty.com/carlo-alberto-king-of-sardinia-and-duke-of-savoy/>

<sup>114</sup> Procacci. *Povijest Talijana*, str. 213.

kao revolucionarni vođe prije njega. Nakon sklapanja mira s Austrijom 9. kolovoza 1848. godine i povratka austrijskog vođenja Milana, napustio je zemlju i preselio se u Švicarsku. Tamo je napisao dvije knjige o ustanku u Milanu.<sup>115</sup>

## 6. Usporedba revolucije u Francuskoj i Italiji

Revolucionarna kretanja u Francuskoj i Italiji imaju svoje sličnosti i različitosti. Dok je u Italiji revolucija započela 12. siječnja 1848. godine, u Francuskoj je započela 22. veljače 1848. godine, te su obje trajale u otprilike isto vrijeme, što znači da su imale velik utjecaj jedna na drugu. Objе zemlje imale su agrarnih i ekonomskih problema prije početka revolucije te je sve više vladala glad, nezaposlenost i opće nezadovoljstvo radničkim i drugim pravima. Dok je u Francuskoj prevladavala konzervativna monarhija kralja Luja Filipa koja je brzo odbijala mogućnost provođenja novih reformi, mnoge su talijanske države u to vrijeme bile pod vlašću konzervativnih monarha ili pod stranom vlašću. Nacionalistički utjecaj na revolucije proizlazi iz želje Francuza da potvrde svoje ideje sloboda, bratstva i jedinstva koje definiraju njihov identitet, a u Italiji se traži ujedinjenje država koje se žele udaljiti od stranih ideala i pravila te pronalaze zajedništvo u borbi protiv sila koje ih ugnjetavaju. To je motiviralo njihove narode da je vrijeme za promjenu, te su bili spremni boriti se za svoje ciljeve na bilo koji način. Zanimljiv je i veliki utjecaj srednjeg društvenog sloja u revolucionarnim procesima u Italiji i Francuskoj. Njihova potpora pokazala je jedinstvenu želju većine naroda za promjenom te je obrazovano mišljenje intelektualaca ovog sloja pomoglo smisliti konkretne poteze za provođenje traženih promjena u obje zemlje. Objе revolucije htjele su ostvariti svoje idealne slike republike i demokracije te su se suprotstavljale monarhiji. Prikazi njihovih borbi u medijima ojačavali su međusobna uvjerenja te intenzitet i rast u broju članova koji su spremni žrtvovati sve za svoje ciljeve, npr. kako se ubrzalo probijanje revolucionarnog duha u Milanu početkom 1848. godine zbog vijesti da se i druge države

---

<sup>115</sup> <https://www.britannica.com/biography/Carlo-Cattaneo>

bore za svoja prava. Međutim, ta potpora nestaje napadom Luja Napoleona na Rim 25. travnja 1849. godine na papinski poziv u pomoć.

U Francuskoj se tražilo stvaranje nove republike, ali i uvođenje novih zakonskih odredbi koje bi osigurale bolji socijalni položaj za sve stanovnike, dok je u Italiji glavni cilj bio ujedinjenje svih talijanskih teritorija te stvaranje jedinstvene države. Iako su obje revolucije imale svojih uspjeha, u Francuskoj je ukinuta monarhija te proglašena Druga Republika, uvedeno je opće pravo glasa, sloboda tiska, udruživanja i političkog djelovanja, ali ubrzo je opet proglašena monarhija s Napoleonom III. na čelu. U vrijeme Drugog carstva Francuska je postala vodeća europska velesila. Napoleon III. uključio se u mnoge ratove: između Pijemonta i Austrije 1859. godine, u Krimskom ratu 1853. godine, protiv Meksika 1862. godine te konačno protiv Pruske 1870. godine. Nakon što je poražen iste godine protiv Pruske, u Francuskoj je ponovo uspostavljena republika. U Italiji su postojale određene pobjede, ali su u bitci kod Custoze i u bitci kod Novare te pobjede poništene i vraćeno je teritorijalno stanje kakvo je postojalo prije revolucije. Lombardija i Venecija su ponovno pale u austrijske ruke, a u države sjeverne i središnje Italije vratili su se bivši vladari. Međutim, ti neuspješni napori postavili su temelje za buduće nacionalno ujedinjenje koje će se uspješno provesti za par godina. Francuska revolucija iz 1789. godine je velika inspiracija za novu revoluciju 1848. godine te se mnoge njene ideje i motivacije preuzimaju oko šezdeset godina kasnije, ali u Italiji nije definiran čvrsti revolucionarni duh osvrtnom na svoju povijest. Francuzi su zbog prijašnjih revolucionarnih iskustava brzo organizirali svoja zahtijevanja, dok je u Italiji prevladavao problem povezivanja država koje su samostalno razvile svoje tradicije, političke ideje, jezik i slično. Takve društvene razlike otežale su stvaranje sloge između talijanskih zemalja koja bi im omogućila lakše ujedinjenje. U Francuskoj, ustanci su bili organizirani u većim gradovima te je glavno središte bio Pariz, što je omogućilo njihov brži razvoj i veću brojnost, ali je to stvorilo odijeljenost između građana i seljaka jer su seljaci bili manje uključeni u revolucionarnim akcijama te tako njihov utjecaj na budućnost zemlje pada. Talijanski ustanci bili su regionalni i podijeljeni, što je znatno utjecalo na njihovu učinkovitost. Organizirano je mnogo lokalnih ustanaka, ali je nedostajalo većih i bolje organiziranih koji bi najvjerojatnije ubrzali proces revolucije. U Italiji je uplitanje stranih sila bilo veliki čimbenik u njenoj borbi za ujedinjenjem, ali Francuska nije imala takav problem. Talijanska borba protiv Austrije, a kasnije i francuskih snaga bila je glavna prepreka njenom ujedinjenju, dok Francuzi svojim akcijama nisu naštetili stranim interesima te su druge zemlje bile više fokusirane na održavanje ravnoteže unutar svojih granica.

## 7. Zaključak

Tijekom 19. stoljeća, također zvanog i „stoljeće revolucija“, javljaju se mnoge revolucije koje su često inspirirane događajima u Francuskoj od 1789. godine. Njen uspjeh pokazao je drugim zemljama kako je moguće zbaciti uspostavljenu vlast i stvoriti novi politički sustav koji se temelji na demokraciji. Industrijska revolucija predstavila je mogućnost za ekonomski rast i tehnološki napredak, ali i rast siromaštva zbog prebrzog napretka te lošije radne i životne uvjete. Tako su stvoreni savršeni uvjeti za nezadovoljstvo odlukama državnih vođa te organiziranje ustanaka. Osim toga, javlja se i borba protiv konzervatizma te borba za slobode, nacionalizam i jednakost. Takvi uvjeti postali su odskočna daska za mnoge idealiste i potlačene ljude da se udruže u ostvarivanju svojih želja. Revolucije iz 1848. godine imale su središnju ulogu u talijanskoj i francuskoj povijesti. Ustanci u Francuskoj doveli su uspostavu nove republike, a u Italiji su postavljeni temelji za ujedinjenje svih talijanskih teritorija. U obje zemlje dogodio se niz različitih transformacija: promjene u političkim idealima, rađanje modernog, urbanog života, prijelaz iz feudalizma u kapitalizam, ojačavanje narodnih identiteta, sukobi interesa među mnogim ljudima, smjene monarhije u demokraciju i suprotno, prosperitet ili siromaštvo i slično. Iako su revolucije u Francuskoj i Italiji jednako brzo oduzele revolucionarima njihove uspjehe kao što su im ih i pružile (u Francuskoj je nakon uspostave republike ubrzo vraćena monarhija na vlast, a u Italiji je nakon početnih uspjeha ujedinjavanja teritorija opet vraćeno stanje kakvo je bilo prije revolucije), sljedećih par godina pokazati će ponovnu promjenu u strukturi tih zemalja (Francuska će nakon gubitka protiv Pruske 1870. godine opet proglasiti republiku, a Italija će ostvariti svoje potpuno ujedinjenje 1870. godine). Kada bi ove revolucije usporedili s ostalim revolucijama tijekom 19. stoljeća, najbolje bi ih se moglo opisati kao prijelazno razdoblje za Italiju i Francusku tijekom kojeg nisu uspjele ispuniti sve ideale, ali su započeti procesi kojima će kasnijih godina ostvariti svoj cilj. Nakon mnogih muka i ogorčenosti, revolucije iz 1848. godine postale su važna stepenica za nastavak razvoja ne samo Francuske i Italije, već i drugih zemalja koje su bile inspirirane njihovim otporom.

## 8. Popis literature

### Literatura:

1. Carpentier, Jean; Lebrun, Francois. „Povijest Francuske“, Zagreb, Barbat, 1999., str. 216.-220.
2. Procacci, Giuliano. „Povijest Talijana“, Zagreb, Barbat, 1996., str. 210.-223.
3. Hobsbawm, Eric John Ernes. „Doba Revolucije : Evropa 1789-1848“, Zagreb, Školska knjiga : Stvarnost, 1987., str. 105.-107.
4. State, Paul. „A Brief History of France“, New York, Facts on file, 2011., str. 199.-215.
5. Clark, Martin. „The Italian Risorgimento - 2nd edition“, Edinburgh, Pearson Education Limited, 2009., str. 49.-56.
6. Davis, John. „Italy in the Nineteenth Century 1796-1900 – The Short Oxford History of Italy“, New York, Oxford University Press, 2000., str. 65.-96.

### Internetski izvori:

1. <https://leftinparis.org/people/armand-barbes/>
2. [https://www.larousse.fr/encyclopedie/personnage/Armand\\_Barb%C3%A8s/107518](https://www.larousse.fr/encyclopedie/personnage/Armand_Barb%C3%A8s/107518)
3. [https://books.google.mw/books?id=bSAKAAAIAAJ&printsec=frontcover&source=gbs\\_vpt\\_read#v=onepage&q&f=false](https://books.google.mw/books?id=bSAKAAAIAAJ&printsec=frontcover&source=gbs_vpt_read#v=onepage&q&f=false)
4. <https://www.italyonthisday.com/2017/05/daniele-manin-venetian-leader.html>
5. <https://www.unofficialroyalty.com/carlo-alberto-king-of-sardinia-and-duke-of-savoy/>
6. <https://www.britannica.com/biography/Napoleon-III-emperor-of-France>
7. <https://www.britannica.com/biography/Alphonse-de-Lamartine>
8. <https://www.britannica.com/biography/Louis-Blanc>
9. <https://www.britannica.com/biography/Auguste-Blanqui>
10. <https://www.britannica.com/biography/Alexandre-Auguste-Ledru-Rollin>
11. <https://www.britannica.com/biography/Charles-Albert>



12. <https://www.britannica.com/place/Italy/The-acquisition-of-Venetia-and-Rome>
13. <https://www.britannica.com/biography/Joseph-Graf-Radetzky>
14. <https://www.britannica.com/biography/Daniele-Manin>
15. <https://www.britannica.com/biography/Giuseppe-Mazzini>
16. <https://www.britannica.com/biography/Maximilian-archduke-of-Austria-and-emperor-of-Mexico>

## 9. Sažetak i ključne riječi

Glavni uzročnici revolucija 1848. godine u Francuskoj i Italiji bili su agrarni i ekonomski problemi popraćeni sve većim rastom nezaposlenosti i troškova života. Kako bi se žalili na vlast, u Francuskoj su organizirani banketi na kojima se često sastajala opozicija monarhiji. Najveći banket koji je trebao biti organiziran 22. veljače 1848. godine u Parizu otkazan je od strane vlade, čemu je uslijedio sastanak grupa studenata i radnika koji su započeli pobunu na ulicama Pariza. Početak ove revolucije bio je uspješan te je 24. veljače 1848. godine kralj Luj Filip abdicirao. Proglašena je Druga Republika, ali se financijska situacija nije poboljšala nakon njenog uvođenja. Započeli su novi neredi te je došlo i do zauzimanja skupštine 15. svibnja 1848. godine. Započet je i građanski rat, zvan Lipanjski dani, koji je trajao od 23. do 26. lipnja 1848. godine, ali je krvavo ugušen. Uveden je novi ustav 4. studenog 1848. godine te je predsjednik republike postao Luj Napoleon Bonaparte. On nije uspio osvojiti još jedan mandat 1851. godine, pa je 2. prosinca izveo državni udar. Uveo je novi ustav u siječnju 1852. godine, a priznat je za cara u studenom 1852. godine pod imenom Napoleon III.

Cilj revolucije u Italiji bio je ujedinjenje svih talijanskih teritorija u jednu suverenu državu. Započela je 12. siječnja 1848. godine u Palermu kada je izbila pobuna. Početkom veljače iste godine, gotovo cijela Sicilija bila je pod kontrolom ustanika. U Milanu je započeo petodnevni ustanak 18. ožujka 1848. godine te su revolucionari nadjačali austrijsku vojsku od oko 14,000 ljudi. U isto vrijeme je trajao i ustanak u Veneciji te se tamo 22. ožujka austrijska vojska predala,

nakon čega je uskrsnuta Mletačka Republika. Kada je Carlo Alberto, kralj Sardinije i Pijemonta, ušao u rat i započeo svoje ekspanzionističke planove, cijeli program revolucije se mijenja na gore. On predvodi vojsku protiv Austrije te 25. srpnja 1848. godine gubi važnu bitku kod Custoze. Uslijedilo je primirje 9. kolovoza 1848. godine te je Carlo izdao ostale zemlje suradnice kako bi sačuvao granice Pijemonta. U Rimu se 15. studenog 1848. godine dogodio atentat na ministra unutarnjih poslova Pellegrina Rossija, na što je papa Pio IX. reagirao bijegom iz Rima u Napulj i osuđivanjem revolucije. Carlo Alberto je prekinuo primirje s Austrijom 12. ožujka 1849. godine te je opet bio neuspješan u bitci kod Novare 23. ožujka 1849. godine. Istog dana je abdicirao i njegov sin je preuzeo vlast. Uskoro su Venecija i Rim jedini preostali da obrane revoluciju, ali je Napoleon III. poslao vojsku od 10,000 vojnika na Rim 25. travnja 1849. godine na zahtjev pape te je Rim pao 3. srpnja 1849. godine. Venecija se također nije uspjela obraniti nakon duge borbe te je pala 24. kolovoza 1849. godine. To je označilo kraj te revolucionarne faze u talijanskoj povijesti.

Ključne riječi: revolucija, ustanak, republika, Francuska, Italija, 1848.